

УДК 377.018.43-047.44:377.081.12-151-057.875

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2\(8\)-318-330](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2(8)-318-330)

Гончарук Віталій Володимирович кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, <https://orcid.org/0000-0002-3977-3612>

Плющ Валентина Миколаївна доктор педагогічних наук, професор, доцент кафедри природничих наук та методик їхнього навчання, Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка, [https:// orcid.org/0000-0002-8099-1566](https://orcid.org/0000-0002-8099-1566)

Мандебура Святослав Васильович аспірант спеціальності технології захисту довкілля, викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, <https://orcid.org/0000-0001-7952-5974>

Парахненко Владислав Геннадійович викладач-стажист кафедри хімії, екології та методики їх навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20301, <https://orcid.org/0000-0002-4312-6194>

ОСНОВНІ ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Анотація. Трансформаційні процеси у сучасному суспільстві вимагає переорієнтації сучасної освіти та перерозподілу органів її розвитку у сфері дистанційної освіти. Періодичні зміни пріоритетів розвитку вищої освіти спрямовані на розширення кола користувачів освітніх та інформаційних ресурсів. Існуюча парадигма розвитку освіти все більше зазнає трансформаційних змін у своєму змісті та структурі з огляду на зміну характеристик середовища функціонування. Процес переходу від індустріального суспільства до інформаційного включає впровадження сучасних освітніх технологій з урахуванням факторів їх сприймання здобувачами вищої освіти, наданням можливостей для оновлення змісту та методів навчання, способів подання освітньої інформації та безперервної освіти. Форма прогресивної освіти, яку може

запропонувати система вузькоспеціалізованої професійної підготовки та безперервної підтримки, – це дистанційна освіта, яка враховує логіку інноваційних розробок суспільства на благо всіх суб'єктів освітнього процесу. Розвиток інформаційних технологій актуалізує проблему модернізації системи освіти, в тому числі і вищої, у сучасному суспільстві. Концепція покращення якості впровадження ІКТ є яскравим прикладом такої модернізації. Основними факторами розвитку системи дистанційної освіти в умовах постіндустріального розвитку вважаються глобалізація, інтеграційні процеси та розвиток інформаційних технологій. Здобувачі можуть не тільки вільно отримати ступені, визнані міжнародним співтовариством, але й мати можливості для безперервної освіти, «навчання впродовж життя». Аналіз освітніх ресурсів дав змогу виділити такі властиві дистанційній освіті характеристики, як: гнучкість, модульність, паралельність, далекодію, асинхронність, масовість, рентабельність, зміни функціональних характеристик викладача та здобувача, опора на новітні інформаційні технології, соціовідповідність, інтернаціональність. На взаємодію вказаних рис впливають фактори освоєння ДН здобувачами.

Ключові слова: трансформаційний процес, дистанційна освіта, фактори сприймання, здобувачі, індустріальне суспільство, сучасні технології, асинхронність, масовість, гнучкість, інтернаціональність.

Goncharuk Vitaly Volodymyrovych Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer of the Department of Chemistry, Ecology and Methods of Teaching, Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna, Sadova St., 2, Uman, 20301, <https://orcid.org/0000-0002-3977-3612>

Pliushch Valentyna Mykolaivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Associate Professor of the Department of of the Natural Sciences and Methods of its Teaching Department of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian, State University, <https://orcid.org/0000-0002-8099-1566>

Mandebura Sviatoslav Vasyliovych Postgraduate student of environmental protection technology, teacher of the Department of Chemistry, Ecology and Methods of Their Teaching, Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna, Sadova St., 2, Uman, 20301, <https://orcid.org/0000-0001-7952-5974>

Parakhnenko Vladyslav Gennadiyovych Lecturer-trainee, Department of chemistry, ecology and methods of their teaching, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, Uman, <https://orcid.org/0000-0002-4312-6194>

FACTORS OF DEVELOPMENT AND DIRECTIONS FOR IMPROVING DISTANCE EDUCATION IN THE EDUCATIONAL SYSTEM OF UKRAINE

Abstract. The transformational process in modern society requires a reorientation of modern education and a redistribution of its development bodies in the field of distance education. Periodic changes in priorities for the development of higher education are aimed at expanding the range of users of educational and informational resources. The existing paradigm of education development is increasingly undergoing transformational changes in its content and structure due to the changing characteristics of the operating environment. The process of transition from an industrial society to an informational society includes the introduction of modern educational technologies, taking into account the factors of their perception by students in the process of higher education with the provision of opportunities for updating the content and methods of education, methods of presenting educational information and continuous education. The form of progressive education, which can be offered by the system of highly specialized professional training and continuous support, is distance education, which takes into account the logic of innovative developments of society for the benefit of all subjects of the educational process. The development of technologies actualizes the problem of modernization of the education system, including higher education, in modern society. The concept of improving the quality of ICT implementation is a vivid example of such modernization. The main factors of the development of the distance education system in the conditions of post-industrial development are globalization, integration processes and the development of information technologies, which contributed to the construction of such an information and educational environment. Not only can you freely obtain degrees recognized by the international community, but you also have opportunities for continuous education, "endless learning during life". The analysis of educational resources made it possible to highlight the inherent characteristics of distance education: flexibility, modularity, parallelism, remoteness, asynchrony, massiveness, profitability, changes in the functional characteristics of the teacher and student, reliance on the latest information technologies, social relevance, internationality. The interaction of the presented features is influenced by the factors of the development of the DE by the students.

Keywords: transformational process, distance education, perception factors, students, industrial society, modern technologies, asynchrony, massiveness, flexibility, internationality.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблеми розвитку дистанційної освіти в Україні зумовлена низкою протиріч, які потребують вирішення. Зокрема, стрімкий розвиток глобального інформаційного простору та відсутність удосконалених новітніх дистанційних технологій у сфері надання освітніх послуг, відсутність стратегічного та методичного розвитку. Існує необхідність у підвищенні престижу гуманітарної освіти в державі, в тому числі, запровадження дистанційних програм за цією галуззю та недостатнє технічне та організаційно-методичне забезпечення навчального процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Провідні положення теорії дистанційної освіти стали предметом дослідження Н. Кучеренко, І. Малої, П. Стефаненка, В. Олійника, Б. Шуневича та ін.; питання дидактики і методики дистанційного навчання розглядаються в роботах учених О. Теренди, С. Сисоевої та ін.; аналіз соціально-психологічних, соціально-педагогічних та організаційних аспектів дистанційної освіти за кордоном та в Україні поданий у наукових розвідках П. Дмитренка, О. Малярчук, Н. Мараховської, Л. Приходько, Ю. Пасічника, Т. Кошманової, С. Шумаєвої та ін.; технології та перспективи створення дистанційного курсу висвітлюються у працях Ю. Лук'янової, Г. Козлакової, В. Кухаренка, Н. Сиротенка та ін., кадрового забезпечення дистанційного навчання – у дослідженнях Т. Громової, Ю. Деражне, П. Закотнової, та ін. Розвиток дистанційного навчання у різних галузях розглядають також О. Ісаєва, О. Куц, Е. Яценко, Л. Гаврилова, Т. Ярошенко, З. Ржевська-Штефан.

Серед зарубіжних авторів питанням виявлення факторів, що впливають на розвиток дистанційної освіти, етапам її розвитку, увагу приділяють S. Al-Fadhli, B. Rafieva, R. Fennelly-Atkinson, K. N. LaPrairie, Donggil Song.

Мета статті (постановка завдання) полягає у виокремленні та характеристиці основних факторів, які впливають на розвиток дистанційного навчання у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Українська система дистанційної освіти перебуває зараз на стадії становлення, за умови використання світового досвіду в майбутньому стане можливим поєднання передових технологій дистанційної освіти з найкращими техніками та методами класичних форм навчання. Проте широке застосування та розвиток

дистанційної освіти в Україні потребує вирішення складних завдань у таких сферах, як адміністрування та організаційне забезпечення, матеріально-технічне та фінансове, кадрове забезпечення потреб дистанційної освіти. Повинен існувати також систематичний та нормативний супровід з урахуванням деталей дистанційної освіти. Під час освітнього процесу з використанням дистанційного навчання здійснюється інноваційна підготовка майбутніх учителів у закладах вищої освіти [1].

В Україні прийнято низку офіційних документів, що забезпечують упровадження дистанційної форми навчання. У наказі МОНу про дистанційну освіту від 08.09.2020 № 1115 зазначено, що організація дистанційного навчання забезпечує можливість реалізувати право осіб на якісну та доступну освіту відповідно до їх здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей та досвіду, незалежно від віку, місця проживання чи перебування, стану здоров'я, інвалідності, соціального і майнового стану, інших ознак і обставин, у тому числі тих, які об'єктивно унеможливають відвідування закладів освіти [2].

Відповідно до положення, заклади освіти можуть створювати внутрішні структурні підрозділи, що забезпечують організацію здобуття освіти за дистанційною формою (центри дистанційного навчання тощо). Тобто, розвиток дистанційної освіти передбачає у перспективі створення додаткової ланки фахівців, які будуть зобов'язані контролювати організацію дистанційного формату навчання, встановлювати інноваційні технології відповідно до вимог діджиталізації, моніторити діяльність викладачів та здобувачів, т. ін. [3; 4].

Такі фахівці матимуть місце на ринку праці, достоту користуючись успіхом, зважаючи на їх комплексні вміння працювати гнучко, пристосовуватись до будь яких змін. Згідно з пунктом IV «Забезпечення дистанційного навчання», підпунктом 3, задля коректного користування всіма можливостями під час цього формату суб'єкти освітнього процесу мають право на використання електронних ресурсів. Також у закладі освіти можуть створюватися власні електронні освітні ресурси або використовуватися інші електронні освітні ресурси, що підлягають перевірці власне закладом освіти (щодо відповідності державним стандартам освіти, типовим освітнім і модельним навчальним програмам, мові освіти, іншим вимогам законодавства у сфері загальної середньої освіти). Отже, з цього робимо висновки, що кожен здобувач має право пропозиції корисних ресурсів, що підлягають подальшій перевірці, а тоді використанню під час занять. Так само, на базі університету фахівці мають право на створення

необхідних платформ, додатків з метою покращення якості навчання та розвитку його дистанційного формату.

Важливим фактором формування компетентнісних працівників є покращення їх кваліфікаційних умінь, знань, навичок. Цьому сприяють міжнародні програми, вітчизняні курси, конференції, онлайн зустрічі та наукова діяльність. Міністерство освіти і науки України наказом № 466 від 25.04.2013 [5] у пункті II «Реалізація дистанційного навчання», підпункті 2.3, впроваджує та закріплює можливість підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації (післядипломна освіта) кадрів за дистанційною формою навчання, що повинні здійснюватися у ЗВО за ліцензованими, акредитованими (атестованими) спеціальностями та освітніми програмами. Аналізуючи положення, дізнаємось, що учасники освітнього процесу під час дистанційного формату мають право на участь у різноманітних консультаціях, вебінарах, віртуальних екскурсіях, на активність на онлайн форумах. Це дає змогу закладу більше розвинути свою електронну базу, підкріплюючи її новими функціями, забезпеченнями.

Значний вплив на розвиток дистанційної освіти мали різні фактори: тиск на появу і розширення дистанційної освіти загалом, збільшення державних витрат на розвиток дистанційної освіти. Позитивним фактором був мінливий характер робочої сили – людей, які шукають додаткову освіту або навчаються без відриву від роботи, щоб покращити свої кар'єрні перспективи. Дистанційна освіта здається перспективним вирішенням майбутнього працевлаштування для багатьох осіб [6].

Використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) зумовило актуальність питання про ефективність дистанційного навчання (ДН) у порівнянні з традиційним аудиторним форматом. У наш час предметом багатьох суперечок є поширення курсів онлайн, відеолекцій та конференцій, а спосіб використання цієї технології перетворив традиційний формат класу на середовище ДН [7; 8].

Система ДН, на яку впливають основні фактори, може підтримувати навчальну діяльність і сприяти поширенню наукового досвіду здобувачів [9].

Дослідники проблем дистанційного навчання стверджують, що існує зв'язок між зовнішніми і внутрішніми факторами дистанційного навчання (наприклад, комп'ютерними технологіями та самоефективністю, технологічними факторами, методикою навчання та особистісними рисами ментора (викладача)). Ці чинники підлягають класифікації освоєння ДН (а саме чи розуміє здобувач та чи є цей

процес для нього корисним?). Технічні проблеми та низький рівень технічних навичок здобувачів є двома з восьми основних факторів, які, на думку дослідників ДН, мають найбільше значення та становлять значні перешкоди для онлайн-навчання [10].

В українських дослідженнях, що вивчають чинники, пов'язані зі здобувачами та їх впливом на онлайн навчання, виявлено кореляцію між рівнем мотивації здобувачів та результативністю дистанційної освіти [11]. Оскільки дистанційна освіта передбачає збільшення самостійного навчання, зумовлює достатній рівень зовнішньої та внутрішньої мотивації, то досліджуються характеристики, пов'язані із зовнішньою та внутрішньою мотивацією. Здатність до самостійного навчання вважається основою мотивації, а мотивація здобувачів до навчальної діяльності – необхідною умовою навчально-пізнавальної діяльності. Зауважимо, що під час дистанційного навчання є кілька загроз від невмотивованих здобувачів, які дуже впливають на якість освітнього процесу – постійна увага до соціальних мереж, YouTube, новинних сайтів, навички самонавчання. Таким чином, мотивація та самоконтроль є взаємопов'язаними явищами, які впливають на ефективність онлайн-навчання. Роль самоуправління особливо важлива в контексті дистанційної освіти, яке передбачає велику кількість дистанційної обробки інформації, отриманої у ситуаціях, коли зовнішній контроль із боку викладача мінімальний. Аналізуючи історію розвитку дистанційного навчання, пропонуємо до уваги власну класифікацію факторів, що впливають на сприйняття та освоєння процесу дистанційного навчання:

1) *комп'ютерно-інформаційна грамотність (вміння використовувати технології)*. Вона визначається рівнем знань програмного забезпечення здобувача, частотою використання комп'ютера, Інтернету та навчальних електронних ресурсів. Вважається, що розвиток цих вмінь у здобувача відіграє важливу роль в успішному впровадженні ДН. Гіпотетично, здобувач із високим рівнем комп'ютерної грамотності буде, ймовірно, мати позитивну тенденцію до успішного використання усіх інновацій середовища ДН. Дослідження Дауні (2006) [12] дає привід зробити висновок, що комп'ютерно-інформаційна грамотність впливає на навички та вміння здобувача та позитивно впливає на розвиток інформаційних технологій;

2) *чинник програмного забезпечення*. Використання ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій) під час ДН свідчить про те, що ІКТ відіграють значну роль у цій сфері. Досі не вистачає постійного та якісного застосування ІКТ, необхідного для впровадження ДН,

особливо через погане оснащення інструментами ІКТ у нашій країні в порівнянні з розвинутими країнами. Ефективне використання ІКТ з наданням компонентів онлайн занять на основі ДН є критичним фактором. Чинник програмного забезпечення включає в себе пропускну здатність мережі, безпеку мережі, мережеву доступність, плагіни для аудіо та відео, програмне забезпечення для розробки курсів, доступ до Інтернету, навчальний посібник в загальному доступі, мультимедійні послуги, відеоконференції, системи управління курсами та інтерфейс користувача. Тому успіх моделі ДН залежить від мудрого й обережного інвестування університету в його ІКТ-інфраструктуру з подальшим навчанням та інструкцією застосування;

3) *соціальна взаємодія*. Під час спільного онлайн-навчання стратегії, які сприяють комунікації та співпраці здобувачів є важливими для успішного навчання. Як наслідок – соціальна взаємодія, яка є особливо важливою для сприйняття здобувачами своїх одногрупників та викладача [13]. Дослідження Маклсаака показують, що здобувач повністю розуміє, як взаємодіяти з ІКТ, йому подобається виконувати завдання, коли якість ІКТ-інструментів відповідає стандартам. Соціальний аспект навчання є важливим елементом комунікаційних технологій. По суті, соціальна взаємодія – це явище сприйняття індивіда як особистості, комунікації з використанням ІКТ [14]. Успішність втілення ДН залежить від соціального характеру навчання. Соціальна взаємодія надає здобувачам можливість перевіряти та відстоювати власні погляди, збагачуючи та розширюючи своє розуміння шляхом вивчення поглядів інших [15].

4) *особистісні риси педагога*. Особистісні риси викладача є важливими факторами, які становлять значний вплив на сприйняття процесу ДН здобувачами. Успішне впровадження ДН залежить не лише від передових технологій, але й від методики, за якою їх впроваджуватимуть, емоційного, психічного, фізичного здоров'я викладача та умов, у яких відбувається освітній процес. Ефективність ДН визначається вмінням викладача розвивати та підтримувати певний рівень спільної навчальної діяльності в онлайн режимі та завжди бути ініціативним [16]. Викладач також повинен бути фасилітатором ДН, і ця характеристика відіграє важливу роль у мотивації та заохоченні здобувачів. Постійна взаємодія та спілкування між викладачами та суб'єктами освітнього процесу також є важливою частиною онлайн навчання [17]. Дослідник аспектів дистанційного навчання Колліс зазначає: «Справа не в якості технології, а в навчальній реалізації цієї технології, що визначає ефективність навчання», тобто, як розуміємо, в

методиці. Позитивне ставлення викладача до технологій, інтерактивний стиль викладання та читання лекцій онлайн є одними з найважливіших чинників, які можуть спонукати студента освоїти науку ДН та бути присутнім під час всього освітянського періоду. Попередні дослідження показали, що безпосередня зацікавленість викладачем хмарними технологіями позитивно впливає на ефективність поданого формату навчання [13]. Водночас викладачі повинні усвідомлювати, що їх безпосередня поведінка та соціальна взаємодія, як і присутність на заняттях (або відсутність) можуть вплинути на загальне враження здобувачів, а в подальшому на їх мотивацію у процесі навчання [13].

Salah Al-Fadhli провів дослідження на базі Арабського відкритого університету в Аалі. Було залучено здобувачів з 12 різних міжнародних програм. Дані були отримані шляхом зручної вибірки респондентів. Була розроблена анкета, написана арабською мовою для збору даних про такі чинники: комп'ютерно-інформаційну грамотність (Computer Competence), чинник програмного забезпечення (Technological Factor), соціальну взаємодію (Social Presence) і особистісні риси педагога (Instructor Characteristics). Анкета складалася з трьох розділів. Перший розділ передбачав особисті питання (наприклад, вік, стать, середній бал і оголошена спеціальність). Другий розділ складався з питань, які перевіряли знання здобувачів та їх вміння взаємодіяти з ІКТ. Третій розділ містив запитання, які досліджували ставлення здобувачів до ДН. Анкета була заповнена через Moodle LMS, і лише зареєстровані здобувачі мали доступ до неї. Загалом було розроблено 38 питань з тим, щоб отримати інформацію про всі змінні та фактори, які перевірили б гіпотези щодо ДН. Кожне твердження в опитувальнику базувалося на шкалі Лайкерта, і кожна відповідь була призначена для встановлення розподілених балів. За відповідями респондентів робимо висновок, що зміни в методиці навчальної діяльності під час ДН необхідні [18-19]. Результати показали, що респонденти негативно ставилися до середовища дистанційного навчання. Освітні заклади та викладачі повинні створювати можливості та виділяти ресурси, щоб допомогти здобувачам у розвитку комп'ютерних навичок, та знань, необхідних для онлайн-навчання.

Висновки. Сприйняття, освоєння та розуміння здобувачами системи дистанційної освіти є першим кроком до розвитку та впровадження успішного онлайн-навчального середовища. Нами було визначено та проаналізовано фактори, що впливають на сприйняття та освоєння здобувачами дистанційного навчання.

Постійний ретельний моніторинг виконання цього завдання забезпечує успіх та ефективність співпраці, використовуючи ІКТ, програми онлайн-навчання в майбутньому. Результати дослідження свідчать про те, що для вдосконалення системи дистанційного навчання освітнім закладам необхідно вирішувати питання комп'ютерно-інформаційної компетенції. Для цього можна проводити курси, вебінари, конференції, зустрічі, підвищення кваліфікації за рахунок закладу освіти на його ж базі. Фактор успішності ІКТ програмного забезпечення так само залежить від інвестицій. Єдине, що викладачі можуть врегулювати самостійно під час занять, – це соціальна співпраця між здобувачами, залучивши їх до цього на власному прикладі. Результати дослідження також показують, що здобувачі задоволені впровадженням ДН, але виникає багато запитань, проблем, які необхідно вирішувати.

Література:

1. Гончарук В. В., Гончарук В. А., Макаревич І. М., Чистякова Л. О. (2020). Інноваційна підготовка майбутніх учителів у закладах вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових праць. Педагогічні науки*. Запоріжжя: Запорізький національний університет. № 2 (35). С. 88–94.
2. Міністерство освіти і науки України. Наказ. 08.09.2020 № 1115. Деякі питання організації дистанційного навчання. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2>
3. Astremska, I., Honcharuk, V., Bialyk, O., Horbatiuk, N., Martynyshyn, Y., Pidlypskyi, A. (2021). Training of teachers of hiegher education for the use of distance learning technologies in the context of digitalization. *Laplage em Revista*, 7 (Extra-D), pp. 605–612. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-D1145p.605-612>
4. Yuzyk, O., Yuzyk, M., Bilanych, L., Honcharuk, V., Bilanych, H., Fabian, M. (2022). Distance learning in higher education institutions in conditions of quarantine and military conflicts. *International Journal of Computer Science and Network Security*. VOL. 22, No. 4, April, 741–749.
5. Міністерство освіти і науки України. Наказ. 25.04.2013 № 466. Про затвердження Положення про дистанційне навчання. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>
6. Main factors influencing the development of distance education. URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/main-factors-influencing-the-development-of-distance-education.pdf>
7. Arbaugh, J. B. (2000). Virtual Classroom Characteristics and Student Satisfaction with Internet-Based MBA Courses. URL: https://www.researchgate.net/publication/243767607_Virtual_Classroom_Characteristics_and_Student_Satisfaction_with_Internet-Based_MBA_Courses
8. Rovai, A. P., & Barnum, K. (2003). On-line course effectiveness: An analysis of student interactions and perceptions of learning. *Journal of Distance Education*, 18, 57-73. URL: [https://www.scirp.org/\(S\(lz5mqp453edsnp55rrgjct55\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=940126](https://www.scirp.org/(S(lz5mqp453edsnp55rrgjct55))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=940126)

9. Tabak Filiz & Nguyen Nhung (2013). Technology Acceptance and Performance in Online Learning Environments: Impact of Self-Regulation. URL: https://www.researchgate.net/publication/270508094_Technology_Acceptance_and_Performance_in_Online_Learning_Environments_Impact_of_Self-Regulation
10. Lin Y. Muilenburg & Zane L. Berge (2005). Student Barriers to Online Learning: A Factor Analytic Study. URL: https://www.researchgate.net/publication/247662298_Student_Barriers_to_Online_Learning_A_Factor_Analytic_Study
11. Ржевська-Штефан, З. Особливості мотивації студентів-першокурсників в умовах дистанційного карантинного навчання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки*. 2021. Випуск 14 (59). С. 80–88. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/j.2168-9830.2006.tb00883.x>
12. Charlotte Gunawardena & Marina Stock Mcisaac Gunawardena (2003). DISTANCE EDUCATION. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/DISTANCE-EDUCATION-Gunawardena-Mcisaac/5e1c2a5eb2b8f678246b489a7445ae1b34276caf>
13. Patti Shank, Amy Sitze, John Wiley & Sons (2004). Making Sense of Online Learning: A Guide for Beginners and the Truly Skeptical. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Making_Sense_of_Online_Learning.html?id=OJ0QYkqW-V4C&redir_esc=y
14. Richardson, V. (2003). Preservice Teachers' Beliefs. In J. Raths, & A. R. McAninch (Eds.), *Teacher Beliefs and Classroom Performance: The Impact of Teacher Education* (pp. 1-22). Greenwich, CT: Information Age Publishing. URL: [https://www.scirp.org/\(S\(351jmbntvnsjt1aadkozje\)\)/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1215436](https://www.scirp.org/(S(351jmbntvnsjt1aadkozje))/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1215436)
15. Гончарук В. В., Гончарук В. А. (2021). Дистанційне навчання у контексті викликів сьогодення. International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»: conference proceedings, February 26–27. Vol. 2. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 104–107. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-86>
16. Richard Scheines, Gaea Leinhardt, Joel Smith & Kwangsu Cho (2005). Replacing Lecture with Web-Based Course Materials. URL: https://oli.cmu.edu/wp-content/uploads/2012/05/Scheines_2005_Replacing_Lecture_With_WebBased_Course_Materials.pdf
17. Richardson, J., & Swan, K. (2003). Examining social presence in online courses in relation to students' perceived learning and satisfaction. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 7, 68-88. URL: https://www.researchgate.net/publication/265288633_On-Line_Course_Effectiveness_An_Analysis_of_Student_Interactions_and_Perceptions_of_Learning, <https://scirp.org/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1088689>
18. Salah Al-Fadhli (2009). Factors Influencing the Acceptance of Distance Learning: A Case Study of Arab Open University in Kuwait. *Online Journal of Distance Learning Administration*, Vol. XII, N. III. URL: <https://ojdla.com/archive/fall123/alfadhli123.pdf>
19. Санівський О. М., Циганок О. О. (2023). Особливості викладання української мови та літератури в умовах дистанційного та змішаного навчання. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)* : журнал. № 4 (22). С. 284–293.

References:

1. Honcharuk V. V., Honcharuk V. A., Makarevych I. M., Chystiakova L. O. (2020). Innovatsiina pidhotovka maibutnix uchyteliv u zakladakh vysheoi osvity v umovakh dystantsiinoho navchannia [Innovative training of future teachers in institutions of higher education in the conditions of distance learning]. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu: Zbirnyk naukovykh prats. Pedagogichni nauky*. Zaporizhzhia: Zaporizkyi natsionalnyi universytet. № 2 (35). S. 88–94. [in Ukrainian]

2. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Nakaz. 08.09.2020 № 1115. Deiaki pytannia orhanizatsii dystantsiinoho navchannia [Ministry of Education and Science of Ukraine. Order. 09/08/2020 No. 1115. Some issues of distance learning organization] <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0941-20#n2> [in Ukrainian]

3. Astremska, I., Honcharuk, V., Bialyk, O., Horbatiuk, N., Martynyshyn, Y., Pidlypskyi, A. (2021). Training of teachers of hiegher education for the use of distance learning technologies in the context of digitalization. *Laplage em Revista*, 7 (Extra-D), pp. 605–612. DOI: <https://doi.org/10.24115/S2446-622020217Extra-D1145p.605-612> [in English]

4. Yuzyk, O., Yuzyk, M., Bilanych, L., Honcharuk, V., Bilanych, H., Fabian, M. (2022). Distance learning in higher education institutions in conditions of quarantine and military conflicts. *International Journal of Computer Science and Network Security*. VOL. 22, No. 4, April, 741–749. [in English]

5. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. Nakaz. 25.04.2013 № 466. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro dystantsiine navchannia [Ministry of Education and Science of Ukraine. Order. 04/25/2013 No. 466. On the approval of the Regulation on distance learning URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> [in Ukrainian]

6. Main factors influencing the development of distance education. URL: <file:///C:/Users/1/Downloads/main-factors-influencing-the-development-of-distance-education.pdf> [in English]

7. Arbaugh, J. B. (2000). Virtual Classroom Characteristics and Student Satisfaction with Internet-Based MBA Courses. URL: https://www.researchgate.net/publication/243767607_Virtual_Classroom_Characteristics_and_Student_Satisfaction_with_Internet-Based_MBA_Courses [in English]

8. Rovai, A. P., & Barnum, K. (2003). On-line course effectiveness: An analysis of student interactions and perceptions of learning. *Journal of Distance Education*, 18, 57-73. URL: [https://www.scirp.org/\(S\(lz5mqp453edsnp55rrgjct55\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=940126](https://www.scirp.org/(S(lz5mqp453edsnp55rrgjct55))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=940126) [in English]

9. Tabak Filiz & Nguyen Nhung (2013). Technology Acceptance and Performance in Online Learning Environments: Impact of Self-Regulation. URL:

https://www.researchgate.net/publication/270508094_Technology_Acceptance_and_Performance_in_Online_Learning_Environments_Impact_of_Self-Regulation [in English]

10. Lin Y. Muilenburg & Zane L. Berge (2005). Student Barriers to Online Learning: A Factor Analytic Study. URL:

https://www.researchgate.net/publication/247662298_Student_Barriers_to_Online_Learning_A_Factor_Analytic_Study

11. Rzhavska-Shtefan, Z. Osoblyvosti motyvatsii studentiv-pershokursnykiv v umovakh dystantsiinoho karantynnoho navchannia [Peculiarities of the motivation of first-year students in conditions of remote quarantine education]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Seriiia 12. Psykhoholichni nauky. 2021. Vypusk 14 (59). S. 80–88. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/j.2168-9830.2006.tb00883.x> [in Ukrainian]

12. Gunawardena Charlotte & Gunawardena Marina Stock Mcisaac (2003). DISTANCE EDUCATION. URL: <https://www.semanticscholar.org/paper/DISTANCE-EDUCATION-Gunawardena-Mcisaac/5e1c2a5eb2b8f678246b489a7445ae1b34276caf> [in English]

13. Patti Shank, Amy Sitze, John Wiley & Sons (2004). Making Sense of Online Learning: A Guide for Beginners and the Truly Skeptical. URL: [tps://books.google.com.ua/books/about/Making_Sense_of_Online_Learning.html?id=OJ0QYkqW-V4C&redir_esc=y](https://books.google.com.ua/books/about/Making_Sense_of_Online_Learning.html?id=OJ0QYkqW-V4C&redir_esc=y) [in English]

14. Richardson, V. (2003). Preservice Teachers' Beliefs. In J. Raths, & A. R. McAninch (Eds.), *Teacher Beliefs and Classroom Performance: The Impact of Teacher Education* (pp. 1-22). Greenwich, CT: Information Age Publishing. URL: [https://www.scirp.org/\(S\(351jmbntvnsjt1aadkozje\)\)/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1215436](https://www.scirp.org/(S(351jmbntvnsjt1aadkozje))/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1215436) [in English]

15. Honcharuk V. V., Honcharuk V. A. (2021). Dystantsiine navchannia u konteksti vyklykiv sohodennia [Distance learning in the context of today's challenges]. *International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning»*: conference proceedings, February 26–27. Vol. 2. Riga, Latvia: «Baltija Publishing», 104–107. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-86>

16. Richard Scheines, Gaea Leinhardt, Joel Smith & Kwangsu Cho (2005). Replacing Lecture with Web-Based Course Materials. URL: https://oli.cmu.edu/wp-content/uploads/2012/05/Scheines_2005_Replacing_Lecture_With_WebBased_Course_Materials.pdf [in English]

17 Richardson, J., & Swan, K. (2003). Examining social presence in online courses in relation to students' perceived learning and satisfaction. *Journal of Asynchronous Learning Networks*, 7, 68-88. URL: https://www.researchgate.net/publication/265288633_Online_Course_Effectiveness_An_Analysis_of_Student_Interactions_and_Perceptions_of_Learning, <https://scirp.org/reference/referencespapers.aspx?referenceid=1088689> [in English]

18. Salah Al-Fadhli (2009). Factors Influencing the Acceptance of Distance Learning: A Case Study of Arab Open University in Kuwait. *Online Journal of Distance Learning Administration*, Vol. XII, N. III. URL: <https://ojdla.com/archive/fall123/alfadhli123.pdf> [in English]

19. Sanivskiyi O. M, Tsyhanok O. O. (2023). Osoblyvosti vykladannia ukrainskoi movy ta literatury v umovakh dystantsiinoho ta zmishanoho navchannia [Peculiarities of teaching Ukrainian language and literature in conditions of distance and mixed learning]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky* (Seriiia «Pedahohika», Seriiia «Psykhohohiia», Seriiia «Medytsyna») : zhurnal. № 4 (22). S. 284–293.